

klanknabootsing in de trant van „romlend, domlend tromgebrom” zoals zijn potsierlijke „Scherpschuttersmarsch” het heeft.

En wat het boetende lijden betreft, hééft Jan Wap geleden of was voor deze ijdele arriviste, deze poseur met relaties en veelweterij, alle leed slechts voedsel voor zijn exhibitionisme? De 20ste maart 1834 schreef hij, nog geen 28 jaar oud, aan Jacob van Lennep, zijn broeder in Bilderdijk èn in de vrijmetselarij: „Uwe laatste letteren waren zo vol wrevelmoed. Ik bid u, bij eigen ondervinding, ga dien te keer of gij bezwijkt er onder. Wel is waar, de Dichter heeft véél te lijden en te lijden zooals niemand lijdt – maar hij bezit ook veerkracht tot verheffing van den geest; wend die kracht steeds aan en gij zult voor u zelve gelukkig, voor het Vaderland roem en eer zijn. Indien gij *mijne* levensgeschiedenis kent, gij zoudt nooit klagen; biddend opzien geeft balsem in elke wond” ⁷³).

Is dit louter pose? Er zijn zeker feiten, waarop de schrijver kan doelen: de zonloosheid van zijn jeugd, de schaamte over zijn vader, de plotselinge verarming, misschien een pijnlijke teleurstelling in de liefde, het schotschrift, dat zijn „bekering” had uitgelokt. Daarom lijkt het mij wijzer en christelijker niet te oordelen. Om Bilderdijk – en later ook Douwes Dekker – te save- ren, zo dikwijls ons het schrijnend contrast treft tussen het woord en de werkelijkheid, brengen wij uitspraken te pas als die van een jongere Bilderdijkiaan over „de wijle, uit woorden geweven”, waarmee de dichter „voor het gemeen de waarheid van zijn leven, het smartelijk gelaat van eigen ellendigheid” ⁷⁴), verhult. Wie hier het „quod licet Jovi” zou willen toepassen, maakt de indruk een verschoningsrecht voor de Übermensen te reserveren. Mij komt dat immoreel voor. De waarheid te herontdekken is plicht van de onderzoeker, maar de raadselen van een mensenziel kan ook hij niet ontsluiëren en daardoor mist hij het recht om vonnis te vellen.

Wel niemand zal Jan Wap een ereplaats geven in de geschiedenis van de Nederlandse cultuur en toch heeft hij, al schrijvend en redevoerend, een taak vervuld, waaraan ik niet alle zin zou durven ontzeggen. Het geldt ook voor zijn plaats in het negentiende- eeuwse proces der katholieke herleving, waarin hij zonderling schijnt te detoneren. Het is zeker moeilijk hem beginselvast te noemen, maar als er in dit leven een element van bestendigheid